

Preek Mattheus 14:22-36. PGEIst, 8 september '24.

Gemeente van Christus, hier in Elst,

*'Wij zijn hier aan de oever
van een machtige rivier.
De andere oever is daarginds
en deze hier is hier.
De oever waar we niet zijn
noemen wij: de overkant.
Die wordt dan weer deze kant
zodra we daar zijn aangeland.'*

Het zijn de eerste versregels van een lied van drs P
(de Veerpont)
en ze schoten me te binnen toen ik bezig was
met de tekst van vanmorgen.

De overkant.

Ja, die kun je dus vanuit twee perspectieven bezien:

vanuit het punt waarop je vertrekt, de ene kant, hier
en vanuit de andere kant,
dat punt vanwaar je naartoe gaat.

Eerst maar eens dat eerste perspectief:
vanaf hier naar daar kijken.
Dat is het perspectief van de leerlingen dus.

Die staan hier, aan de oever van het meer.
Op het punt om in de boot te stappen.
Om naar de overkant te gaan.
Weer op weg naar de bewoonde wereld.

Naar huis en haard, naar een momentje voor zichzelf,
Naar 'even rust', 'even bijkomen', 'even opladen'.

Ze zijn namelijk hiervoor naar een afgelegen plek gegaan.
Daar hebben ze een intensieve dag achter de rug gehad,
vol indrukken en emoties. (vijf broden/twee vissen)

Gesprekken gonzen nog na in hun hoofd,
hun gedachten tollen nog in de rondte
en ze zien alles nog zó voor zich:
al die honderden, duizenden mensen, mannen, vrouwen, kinderen,
de hongerige blikken, het weinige brood,
de woorden die Jezus sprak, zijn zegenende gebaren...
en de wonderlijke ontdekking dat het weinige tóch genoeg was,
meer dan genoeg voor zoveel mensen.

Maar nu valt de avond, zakt de zon achter de horizon,
de hitte van de dag wijkt
en de leerlingen verlangen ernaar om even thuis te zijn,
even in hun eigen binnenkamer te verkeren.

En niet alleen de leerlingen, maar ook Jezus zoekt de afzondering.
Ook Hij heeft het kennelijk nodig om even los te zijn, vrij te zijn
van al die mensen die zich aan Hem opdringen en iets van Hem willen.
Ook Hij moet een balans vinden in er 'voor de ander zijn'
en 'voor zichzelf zorgen'.

Ik vind dat altijd wel mooi en troostend, dat ik, dat wij mensen
niet de enigen zijn die die balans voortdurend moeten zoeken,
maar dat Jezus zelf daar ook in moet schipperen.

Jezus zoekt een momentje voor zichzelf
en gaat de berg op om te bidden
en stuurt de leerlingen alvast vooruit naar de overkant van het meer.

En ze gaan.

Maar dan komt er tegenwind
en de wind krijgt vat op het water
en het meer begint te kolken
en uit de diepte van het water welt, als een grommend monster,
een zee van angst op.

Zo woest als de golven zijn,
zo onstuimig is het gemoed van de leerlingen.

Kennelijk.

Want daar is na enige tijd opeens ook Jezus
en Hij zegt:

"Houd moed, Ik ben het, wees niet bang!"

Waarom Jezus pas zo laat naar de leerlingen toekomt,
als het al uren tekeergaat daar
en waar die leerlingen nou zo van in paniek waren
en waarom ze Jezus niet herkennen
en denken dat het een spook is...
dat weet ik ook niet precies.

Maar: Hij is er.

In de nood.

In weer en wind.

Midden op de woeste baren van het leven,
in de nacht van strijd en zorgen:

Hij is er!

"Houd moed, Ik ben het, wees niet bang!"

Ja en nu zou je kunnen denken:

dat is een mooi verhaal met een mooie moraal.

Uit het leven gegrepen:

als je na een intensieve periode even tot rust probeert te komen,
even afstand neemt van alles,

dan begint het dus juist vaak te kolken binnen in je.

En dan komen juist al die angsten naar boven
die er in je rondwoelen.

En die je, als je druk bent, of als het druk is,
moet onderdrukken, omdat je anders niet kunt functioneren.

's Nachts, als je rustig in bed ligt:

ja, dan begint het te malen in je hoofd.

Of als je op vakantie bent en eindelijk even niets hoeft:

dan slaat de paniek toe,

dan zie je spoken opdoemen uit het niets

en doet al het vertrouwde opeens vreemd aan.

Maar dan, zo leert het verhaal ons:

dan mag je weten dat Hij er is

met zijn woord:

"Houd moed, Ik ben het, weest niet bang!"

Alleen...: het verhaal eindigt hier niet, het gaat verder, graaft dieper
en nu wordt het pas echt spannend:

want hier scheiden de wegen van Petrus en de andere leerlingen zich:

allemaal zitten ze in hetzelfde schuitje,

allemaal vallen ze ten prooi aan dezelfde angst en hetzelfde beven
en toch:

Petrus gaat de boot uit

en de rest blijft zitten waar die zit.

En wat is dat dan? Waar zit dat in?

Wat drijft Petrus om uit die boot te stappen?

Als ik het goed gelezen heb dan wil hij in de buurt van Jezus zijn.
In dat krachtenveld om Hem heen.

Hij zegt niet: "Laat mij ook over het water lopen, Heer!"
Het gaat hem niet om een truc of een avontuur...

Nee, hij zegt:

"Heer, als u het bent, zeg dan dat ik naar u toe moet komen!"

"Want dan kan ik het ook, dan word ik ook gedragen door diezelfde kracht", vul ik de verzwegen zinnen maar even aan.

En bemoedigend zegt Jezus: "Kom!"

En Petrus vertrouwt Jezus op zijn woord,
loopt over het water naar Hem toe
en zolang hij de focus op Jezus houdt, gaat het goed:
dan heeft hij vaste grond onder zijn voeten.

Maar als hij die focus verliest en om zich heen kijkt
en de wind ziet die vrij spel heeft over de golven,
dan zakt de bodem onder hem weg,
dan zinkt hij naar beneden en dan schreeuwt hij het uit
"Heer, red me!"

We zien het allemaal zo voor onze ogen gebeuren:
een impulsieve, spartelende, een falende Petrus.

Want dat is dat perspectief van waaruit we kijken:
van hier (de leerlingen) naar de andere kant,
naar wat er daar gebeurt.

Maar er is nog een ander, een tweede perspectief in dit verhaal.

En dat is het perspectief vanuit Jezus bezien.

Snel en accuraat reageert hij op de schreeuw van Petrus:
Hij steekt zijn hand uit, grijpt Petrus vast
en zegt dan dat ontroerende zinnetje:

"Kleingelovige, waarom heb je getwijfeld?"

Ik vind dat dus echt een heel ontroerend zinnetje.

Ik heb namelijk altijd gedacht dat de toon van die zin er één was van
...ja...
teleurstelling, verwijt, bestraffing misschien ook wel:

'Hè.... wat ben je toch klein in je geloof, Petrus,
wáárom heb je getwijfeld...???'

Maar nu denk ik:
dat zegt meer over mijn eigen kritische blik
dan over het verhaal zelf.

Want het viel me opeens op
dat Jezus dat zinnetje tegen Petrus zegt
voordat ze samen weer in de boot stappen waar de rest nog zit.

De andere leerlingen hebben dat dus niet gehoord,
het is iets tussen Jezus en Petrus. Nabij. Liefdevol.

En in die intimiteit zegt Jezus,
als Hij zijn helpende hand naar Petrus uitsteekt,
misschien heeft Hij het wel in zijn oor gefluisterd:
"Petrus, het is geen kwestie van falen, het gaat om vertrouwen."

En dat ontroert me, omdat ik opeens mezelf terugzag in deze scène op het moment dat mijn zoon voor het eerst ging lopen.

Hij is nu 1.90 meter en loopt met gemak een halve marathon, maar het was gisteren dat hij zich optrok aan de spijlen van de box en aarzelend zijn eerste stapje probeerde te zetten.

Ik stond tegenover hem in de kamer en ademloos keek ik toe. Blij en opgetogen dat hij een poging waagde, zei ik: "Kom maar, probeer het maar, hier, pak mijn hand!"

En hij kwam. En viel. Maar dat was helemaal niet erg. Hij klauterde op. En probeerde het opnieuw. Talloze keren, totdat hij lopen kon.

Theodore Roosevelt heeft eens, in een toespraak, gezegd:

Het is niet de criticus die ertoe doet; niet degene die ons erop wijst waarom de sterke man struikelt, of wat de man van de daad beter had kunnen doen. De eer komt toe aan de man die daadwerkelijk in de arena staat, wiens gezicht besmeurd is met stof, zweet en bloed; die zich kranig weert; die fouten maakt, die keer op keer tekortschiet... die, als het meezit, uiteindelijk de triomf van een grootse prestatie kent en als het tegenzit en hij faalt, in elk geval faalt, terwijl hij grote moed heeft getoond.'

Geliefde gemeente,
Wij allen hebben angst.

Wij sterven duizend doden, overdag
en vaak meer nog als de zon achter de horizon zakt,
de avond valt en wij alleen zijn met onszelf,
zoekend naar de nabijheid van God.

Wij allen hebben angst.
Of wij willen of niet.

Angst om een wereld vol haat en geweld.
Angst om water dat stijgt, om kolkende rivieren,
om hitte die níet wijkt.
Angst om een veranderend klimaat, in de politiek,
in de maatschappij, angst over bestaanszekerheid.
Angst om de uitslag van het ziekenhuis.
Angst of we het wel goed doen, of we het wel redden,
angst of er toekomst is voor onze kinderen en kleinkinderen.

En wij zijn hier vanmorgen niet om te horen
dat we geen angst mogen hebben of dat angst niet bestaat.

We zijn hier om bemoedigd te worden:
om moed te krijgen om in de arena te gaan staan.
En zich dáár in het krachtenveld van God te laten trekken.
En erop te vertrouwen dat Hij er is en zijn zal.
Hoe dan ook.

En wie dàt durft, wie dàt waagt,
om uit de boot te stappen en in de arena van het leven
te gaan staan
die zal het, net als Petrus, uit ervaring ondervinden.

Voor de andere leerlingen, die in de boot bleven zitten,
blijft het een gebeuren op afstand,
we horen verder ook niet veel over hen in dit hele verhaal.
Ze komen nog wel tot een soort verstandelijke conclusie
die ze trekken uit de verbazingwekkende dingen
die ze voor hun ogen zien gebeuren:

"U bent werkelijk Gods Zoon".

Maar Petrus ondervindt het aan den lijve:
dat er midden in de arena van het leven
een kracht is die je draagt en voortdraagt,
door alle angsten heen.

Een bodem waar je nooit doorheen zakt,
niet in leven, niet in sterven,
niet in tijd en niet in eeuwigheid.

Een kracht is dat die op je toekomt vanaf de andere kant,
de kant van God
en die je keer op keer opnieuw uitnodigt
om eerste stapjes te zetten
op de weg van het vertrouwen
en het met Hem te wagen.

"Kom maar, hier is mijn hand".

Amen.

Kyriëgebed

O God,

'Wie zou nog kunnen leven in al zijn angst en leed?'

Want wij sterven duizend doden:

overdag zijn we vaak buiten adem van alles wat we moeten,

alles wat we doen, alles wat we moeten doen

in ons drukke en overvolle bestaan.

En als we dan eindelijk even tot rust komen

wordt de adem ons benomen door alles wat ons benauwt.

Indrukken en emoties, gesprekken en gedachten,

woorden en gebaren,

onverwerkt verleden en onderdrukt verlangen.

Maar daarom zijn wij hier en roepen wij tot U, o Heer.

Gij kunt verlossing zenden en dus werpen wij ons voor U neer.

Zie ons aan, zoals wij hier zijn,

zo zingen wij U...

O God,

overdag vliegen en rennen we maar door,

we lopen onszelf voorbij en verliezen elkaar uit het oog.

Kritisch als we zijn, weten we precies

waarom de ander struikelt,

of wat hij of zij beter had kunnen doen.

En in de nacht zien we ons eigen struikelen en vallen.

'Zoudt Gij indachtig wezen al wat een mens misdeed,

wie zou nog kunnen leven in al zijn angst in leed?'

Maar daarom zijn wij hier en zien wij naar uw toekomst uit.

Want U kijkt van een andere kant naar ons:

U bent vastbesloten tot goedertierenheid!

Zo zingen wij U..

O God,

'Wie zou nog kunnen leven in al zijn angst en leed?'

Overdag zien we de beelden op het nieuws,
de blikken van honderden, duizenden mensen,
mannen, vrouwen, kinderen,
die hongeren naar eten, drinken, vrede, een veilig thuis.
Al die onschuldige burgers die fijn gemalen worden
in de raderen
van diepgewortelde haat en bruut geweld.
In Oekraïne, Rusland, Palestina, Israël
en op al die andere plekken in deze wereld met
diepten van ellende.

En 's nachts dringen al die beelden zich aan ons op,
juist als we er even afstand van willen nemen.

Maar daarom zijn we hier,
om dat allemaal voor U neer te leggen.
Want nog meer dan in de nachten
wachten wij op uw morgenlicht.
Blijven wij, o Heer, U verwachten
uw lichtend aangezicht.

Zo zingen wij U...

Trouwe God,

Dank U wel voor alle momenten in het leven waarop wij over het water lopen.

Al die momenten waarop wij gedragen worden op de vleugels van een lied, door de klanken van het orgel, de gemeente om ons heen, door uw woord dat nabij is, door de liefde en het vertrouwen dat ons wordt aangereikt. Wij bidden dat wij die momenten bewaren en behoeden in ons hart, zodat we er ook uit kunnen putten als het tij tegenzit in ons leven.

Wij doen voorbeden voor uw gemeenten hier in de Betuwe en wij noemen vandaag met name uw gemeente die huist hier in deze kerk in Elst. Voor haar predikanten Jeroen en Dick en voor de jongerenwerker Lisette, voor de leden van de kerkenraad, de organisten, kosters, leiding van het jeugd en jongerenwerk, voor al die vrijwilligers die hier actief zijn. Dat zij hun werk met vreugde mogen doen.

Wij bidden u ook voor de jongeren en hun begeleiders hier uit de gemeente die op zeilkamp zijn, dat het hun voor de wind mag gaan en dat zij zich gedragen weten door alle leden uit de gemeente, oud en jong, klein en groot. En door U.

Bemoedig allen die hier in en om deze kerk komen en gaan. Dat ze in het krachtenveld blijven staan dat hier wordt aangeboord, week in week uit, al zoveel eeuwen lang, als een anker van hoop.

Wij doen voorbeden voor wie ziek zijn, lichamelijk ziek of geestelijk ziek, wie angstig zijn, spoken zien, vastlopen. Houd hen in uw oog, God. Grijp hen vast als ze dreigen te zinken. In stilte bidden wij..... en samen zingen wij...